

S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียน แบบมีส่วนร่วม

S. W. MODEL: Participatory School Contextual Waste Management

อริศรา สะสม

Arisra Sasom

โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่าน

Srisawatwittayakarnchangwatnan School,

The Secondary Educational Service Area Office Nan

Corresponding Author's Email: arisara2512@gmail.com

Received July 28, 2022; Revised November 20, 2022; Accepted December 5, 2022

บทคัดย่อ

S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา เครือข่ายการศึกษาและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยนำวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง มาควบคุมการดำเนินงานภายใต้รูปแบบอีก ระดับหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงาน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทำให้ครูนักเรียนบุคลากรทางการศึกษารอบครัวและผู้ประกอบการภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะจากต้นทางและการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ทำให้ขยะประเภทต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น จำนวนขยะที่นำไปทิ้งลดลง และมีฐานการเรียนรู้คัดแยกขยะในโรงเรียนและบูรณาการไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการขยะ, การลดปริมาณขยะ, การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

Abstract

S. W. MODEL: Participatory School Contextual Waste Management. It is an administrative operation, providing opportunities for teachers, students' parents and students. Basic Education Committee, Advisory Board Education and Community Network take part in school management at every step to ensure efficiency by using the Deming Cycle PDCA quality circuit to control operations under another level in order to increase the efficiency of the personnel in the operation and solving problems that occur in various fields better. Consists of 4 steps. The results were occurred with teachers, students, educational personnel, families and entrepreneurs within the school to have knowledge, understanding and participation about waste reduction, waste separation and recycling, resulting in the amount of different

types of waste being more utilized, the amount of waste that is disposed is reduced, and there is a learning base to separating waste in schools and integrating them into the curriculum.

Keywords: Waste Management, Waste Reduction, Separating Waste in Schools

บทนำ

โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่านบริหารจัดการขยะในพื้นที่ของโรงเรียน โดยฝังกลบ การเผา และวิธีอื่นๆ ของในแต่ละวันซึ่งขยะที่นำมาทิ้งส่วนใหญ่จะเป็นขยะเปียก และขยะรีไซเคิล รองลงมาจะเป็นขยะทั่วไป และขยะอันตรายที่มีปริมาณน้อยที่สุด ต่อมาได้มีการบริหารจัดการขยะโดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือเทศบาลตำบลคูใต้ ได้จัดรถบริการเก็บขยะตามชุมชนต่าง ๆ และขยะจากโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่านมาทิ้งในบ่อขยะของเทศบาลเมืองน่าน โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมในการกำจัดกิโกรัมละ 1.20 บาท จากข้อมูลปริมาณขยะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนในแต่ละวันที่มีปริมาณเฉลี่ยวันละ 1.5 ตัน เดือนละ 30 ตัน (การจัดเก็บสัปดาห์ละ 5 วัน) ส่งผลให้เทศบาลตำบลคูใต้ต้องรับภาระในค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะค่าในการกำจัดขยะให้แก่เทศบาลเมืองน่านเฉลี่ยเดือนละ 36,000.- บาท (สามหมื่นหกพันบาท) ยังไม่รวมค่าต้นทุนจากค่าจ้างพนักงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าสึกหรอของรถบรรทุกขยะในการซ่อมแซมและซ่อมบำรุงซึ่งขยะเหล่านี้หากมีการจัดการที่ต้นทางด้วยวิธีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท และกระบวนการในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสามารถลดปริมาณขยะทั่วไปลงได้อีกจำนวนมาก

จากสภาพปัญหาของโรงเรียน โรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง สภาพแวดล้อมอยู่ใกล้ชุมชน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนขาดการพัฒนา สร้างสรรค์ให้มีคุณภาพ ประกอบกับภายในบริเวณโรงเรียน สถานที่ต่างๆ และห้องเรียน มีขยะจำนวนมากหลายชนิด เช่น ขวดพลาสติก แก้วพลาสติก ถุงพลาสติก เศษกระดาษ ใบไม้ กิ่งไม้แห้ง ขยะจากโรงอาหารและเศษอาหารต่างๆ ยังเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค นักเรียนบางกลุ่มมีพฤติกรรมทิ้งไม่ถูกที่ ไม่รับผิดชอบขยะของตนเอง เห็นได้จากมีขยะซุกซ่อนตามบริเวณต้นไม้ โต๊ะเก้าอี้ ที่นั่งและตามซอกมุมต่างๆ อีกทั้งโรงเรียนยังไม่มีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการกำจัดขยะของโรงเรียนและส่งผลต่อสภาพสิ่งแวดล้อม บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (อาณัติ ต๊ะปิ่นตา, 2553) เพราะว่าเมื่อขยะทั้งหมดถูกน้ำฝนตกลงมาก็จะทำให้เกิดน้ำเน่าเสียมีกลิ่นเหม็น (ทรงธิดศักดิ์ ทิพย์คา, 2555)

ดังนั้น S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา เครือข่ายการศึกษาและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ S. W. Model

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1. กระบวนการพัฒนาผลงาน

- 1) สภาพปัญหาก่อนการพัฒนา

สภาพปัญหาของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง สภาพแวดล้อมอยู่ใกล้ชุมชน บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนขาดการพัฒนา สร้างสรรค์ให้มีคุณภาพ ประกอบกับภายในบริเวณโรงเรียน สถานที่ต่างๆ และห้องเรียน มีขยะจำนวนมากหลายชนิด เช่น ขวดพลาสติก แก้วพลาสติก ถังพลาสติก เศษกระดาษ ใบไม้ กิ่งไม้แห้ง ขยะจากโรงอาหารและเศษอาหารต่างๆ ยังเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค นักเรียนบางกลุ่มมีพฤติกรรมทิ้งไม่ถูกที่ ไม่รับผิดชอบขยะของตนเอง เห็นได้จากมีขยะซุกซ่อนตามบริเวณต้นไม้ โต๊ะเก้าอี้ ที่นั่งและตามซอกมุมต่างๆ อีกทั้งโรงเรียนยังไม่มีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการกำจัดขยะของโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ขยะมูลฝอยภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ประกอบด้วยขยะอินทรีย์ประเภทเศษอาหารกลางวัน, ใบไม้ กิ่งไม้ และขยะอินทรีย์จากครัวเรือนที่มีบ้านพักอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนขยะรีไซเคิลประเภทกระดาษ ถังพลาสติก ขวดน้ำพลาสติก เศษเหล็กโลหะต่างๆ และกล่องนม และขยะที่มีส่วนน้อยประกอบด้วยขยะทั่วไป และขยะอันตรายทางโรงเรียนจึงใช้วิธีในการสุ่มตรวจวัดปริมาณขยะจากขยะทั่วไปที่นำมาทิ้งก่อนที่ทางเทศบาลตำบลคูได้ มารับนำไปกำจัดยังบ่อขยะของเทศบาลเมืองน่าน จากการสุ่มตรวจคัดแยกขยะออก 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะอินทรีย์ จำนวน 45 % (ประเภทที่พบได้แก่เศษผัก เปลือกผลไม้ ไม้เสียบลูกชิ้น เศษอาหาร ขนม และใบไม้)
2. ขยะรีไซเคิล จำนวน 18 % (ประเภทที่พบได้แก่กระดาษ ถังพลาสติกขวดน้ำพลาสติก)
3. ขยะอันตราย จำนวน 0.1 % (ประเภทที่พบได้แก่หลอดไฟ, มือถือเก่า และถ่านไฟฉาย)
4. ขยะทั่วไป จำนวน 36.9 % (ประเภทที่พบได้แก่ซองพลาสติกใส่ขนมกระดาษเคลือบมัน กล่องโฟม กระดาษชำระ เศษผ้า นอกจากนี้ยังพบถังพลาสติกที่เปื้อนเศษอาหารและบรรจุอาหารที่มีกลิ่นเน่า)

ซึ่งขยะเหล่านี้หากมีการจัดการที่ต้นทางด้วยวิธีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท และกระบวนการในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสามารถลดปริมาณขยะทั่วไปลงได้อีกจำนวนมาก (ข้อมูลจากโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคารจังหวัดน่าน เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2561)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา

จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการของสถานศึกษา จึงได้จัดทำกรอบแนวคิดในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยได้ใช้หลักทฤษฎีและหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง และนำวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming Cycle) มาใช้ในการดำเนินการทั้งการขับเคลื่อนในภาพรวมและการขับเคลื่อนรูปแบบการบริหารจัดการ S. W. Model ดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan)

1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามาส่วนคิดตัดสินใจร่วมวางแผนร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์ (ประสาร พรหมณา, 2563) ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายซึ่งดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงคนเดียว

(2) การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น

(3) การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

(4) การมีส่วนร่วมทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

2) รูปแบบการมีส่วนร่วม

(1) รูปแบบคณะกรรมการเพื่อการปรึกษาหารือ (Consulting Management) ในการดำเนินงาน ปรึกษาหารือเพื่อช่วยตัดสินใจเช่นคณะกรรมการสถานศึกษากรรมการที่ปรึกษาเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมทำงานและร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จ

(2) รูปแบบการร่วมเสนอแนะ (Suggestion System) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมโดยวิธีการ จัดประชุมรับฟังข้อเสนอแนะ การเสนอแนะในแบบฟอร์มการเสนอแนะผ่านเทคโนโลยี เป็นต้น

(3) รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม (Team Working) เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มคุณภาพ

(4) รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของธุรกิจหรือเป็นเจ้าของรับผิดชอบงานบริหาร เช่น การร่วมลงทุน การใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมอาจผสมผสานโดยใช้หลายวิธีการในการทำงานขึ้นอยู่กับสภาพของงาน

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์การ การบริหารการศึกษา ภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจ ทักษะคิด การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม ความพึงพอใจเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ สร้างรูปแบบการบริหารจัดการ และวิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2563)

ขั้นตอนการ (Do)

1) พัฒนาการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ S. W. MODEL จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming Cycle) มาควบคุมการดำเนินงานภายใต้รูปแบบอีกระดับหนึ่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในการ ปฏิบัติงาน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆได้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

2) นำรูปแบบการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ S. W. MODEL เสนอในที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่าน เพื่อขออนุมัติจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ดำเนินการ

3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ S. W. MODEL กับนักเรียนและบุคลากร โดยขับเคลื่อนไปพร้อมกับการปฏิบัติงานตามภารกิจและนโยบายของ โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่าน และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check) ตรวจสอบและประเมินผล

การใช้รูปแบบการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ S. W. MODEL ที่มี ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยประเมินความสำเร็จ ดังนี้

1) ความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามนโยบายตามภารกิจและนโยบายโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่าน และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาตอนต้น

2) รางวัลที่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัด และภาคีเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Action)

สะท้อนผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามสภาพจริง พร้อมปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของ บุคลากรแต่ละคน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และดำรงให้เกิดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ S. W. Model

ผลการวิจัย พบว่า S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา เครือข่ายการศึกษาและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1) การบริหารโดยครูมีส่วนร่วม

การบริหารโดยครูมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิดร่วมทำร่วมประเมินผลและร่วมพัฒนาผลงานเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้นโดยให้ครูมีส่วนร่วมในรูปองค์คณะบุคคลโดยการจัดให้มีครูเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการดำเนินงานในแผนดำเนินงานโดยจัดให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและมาตรฐานตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูสังกัดเพื่อให้คณะครูมีส่วนร่วมในการบริหาร คณะกรรมการปกครองและดูแลนักเรียนเพื่อให้ครูได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำเพื่อการพัฒนาครูพัฒนางานเพื่อความก้าวหน้าของครู

2) การบริหารโดยนักเรียนมีส่วนร่วม

โดยให้สถานนักเรียนเป็นแกนนำในการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะ นำไปจัดทำเป็นแผนในการพัฒนาโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมดำเนินงาน รวมทั้งเป็นจิตอาสาในการพัฒนาห้องเรียน อาคารเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนตระหนักและมีจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม

3) การบริหารโดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม

โดยให้ผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบนโยบายในการดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดการคัดแยกขยะ ในวันประชุมผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ได้รับทราบและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน

4) การบริหารโดยคณะกรรมการ 4 องค์หลักของโรงเรียนมีส่วนร่วม

คณะกรรมการ 4 องค์หลักของโรงเรียนของโรงเรียนประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองนักเรียนและครู คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าสุริยานุเคราะห์และศรีสวัสดิ์วิทยาการ และมูลนิธิศรีสวัสดิ์ ให้มีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจวางแผนพัฒนาโรงเรียนในการบริหารจัดการขยะได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

จากดำเนินงานดังกล่าวปรากฏประโยชน์ที่ได้รับ โรงเรียนมีระบบ “ศรีสวัสดิ์ฯ Class Cleaning” ห้องเรียนสะอาด มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ เอื้อต่อการเรียนรู้ และ นักเรียน ครู บุคลากร ในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่งมีปัจจัยความสำเร็จคือความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู นักเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดการขยะ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และช่วยกันลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทางโดยใช้หลัก 3Rs ซึ่งได้แก่ การลดปริมาณขยะ (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างพอเพียง จะทำให้เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียน เพื่อบูรณาการโรงเรียนปลอดขยะอย่างแท้จริง และขยายต่อจนกลายเป็นสังคมไร้ขยะ เพื่อพัฒนาโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาการจังหวัดน่าน โรงเรียนที่มีมาตรฐานสากล พัฒนาสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานสากลให้เป็นพลเมืองโลก สามารถทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น มีเจตคติที่ดีและความศรัทธาในวิชาชีพ มี

ส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ประสบความสำเร็จ และองค์กรนักเรียนที่เข้มแข็งมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของบุคลากร รวมถึงสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ (เลิศชาย ปานมุข, 2563)

จากการประเมินผลการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนปลอดขยะ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ Srisawat Class Cleaning สอบถามผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป โดยสอบถามด้านสภาวะแวดล้อมด้านปัจจัยด้านกระบวนการและด้านผลผลิต สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ Srisawat Class Cleaning พิจารณาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ Srisawat Class Cleaning พิจารณาโดยภาพรวม

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลความ
1	ด้านสภาวะแวดล้อม	3.74	0.04	มาก
2	ด้านปัจจัย	3.45	0.05	ปานกลาง
3	ด้านกระบวนการ	3.65	0.04	มาก
4	ด้านผลผลิต	3.63	0.02	มาก
	รวม	3.62	0.01	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ Srisawat Class Cleaning พิจารณาโดยภาพรวมพบว่า มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก คือด้านสภาวะแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 3.74 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 3.65 ด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 3.63 และมีระดับความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง คือด้านปัจจัย มีค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณาภาพรวมทุกด้านมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 สำหรับด้านปัจจัย มีระดับความพึงพอใจในระดับ ปานกลางพบว่าการได้รับงบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอเนื่องจากงบประมาณส่วนมากต้องนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการที่เป็นภารกิจของโรงเรียนโดยตรง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียนผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคณะกรรมการที่ปรึกษา เครือข่ายการศึกษาและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาได้อย่างประสบผลสำเร็จ เกิดกระบวนการในการเปลี่ยนที่ดีขึ้น ดังผลวิจัยของ เสนาะ แก้วคง (2560) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยภาคครัวเรือนจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนของตนเองเพราะว่าความต้องใช้สอยทรัพยากรร่วมกันจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาบริหารจัดการทรัพยากร สอดคล้องกับการวิจัยของ จีรวรรณ คุ่มพร้อม

สาส์น (2562) พบว่า การสร้างจิตสำนึก ในการจัดการขยะของนักเรียน กระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ จะส่งผลต่อภูมิทัศน์ของโรงเรียน เป็นสถานศึกษาที่ปราศจากมลพิษต่างๆ

ผลจากการประเมินผลการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ Srisawat Class Cleaning สอบถามผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป โดยสอบถามด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่สะอาด ปลอดภัย สามารถส่งเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นร่วมนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถอธิบายได้ดังนี้

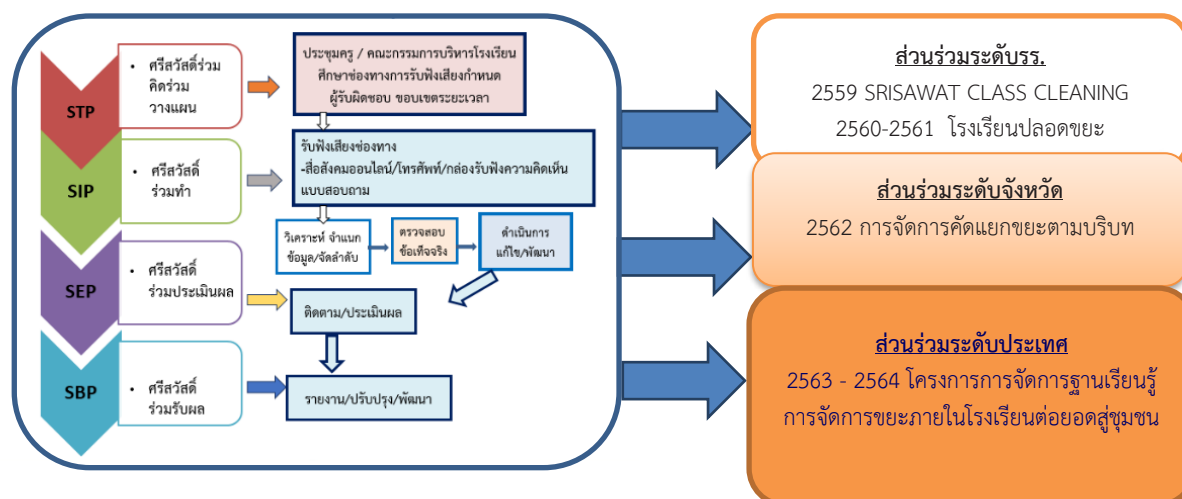
STP (SRISAWAT Thinking Participation) = ศรีสวัสดิ์ฯ ร่วมคิด ร่วมวางแผน โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา มีการ SWOT ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมคิดเสนอแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกำหนดความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม ร่วมเสนอโครงการ/แผนงาน/กิจกรรม

SIP (SRISAWAT Implementing Participation) = ศรีสวัสดิ์ฯ ร่วมทำ ให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานการบริหารทั่วไป โดยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับร่วมแรงในการดำเนินงาน ร่วมใจหรือการสนับสนุนให้กำลังใจ ร่วมสนับสนุนทรัพยากร และร่วมบริหารงาน เช่น ระดมทรัพยากร จัดสรรทรัพยากร แก้ปัญหาและประสานงาน

SEP (SRISAWAT Evaluation Participation) = ศรีสวัสดิ์ฯ ร่วมประเมินผลโดยมีส่วนร่วมในเรื่องดังนี้ติดตามความก้าวหน้า ความสำเร็จสรุปผล รายงานผลการดำเนินงาน การบริหารงานในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

SBP (SRISAWAT Benefits Participation) = ศรีสวัสดิ์ฯ ร่วมรับผลความสำเร็จของการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนนั้น ทุกฝ่ายต้องได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเกิดความภาคภูมิใจในกระบวนการมีส่วนร่วมและผลงานที่เกิดขึ้น ต้องส่งผลไปถึงนักเรียนสถานศึกษา และชุมชน

จากการนำเสนอในเบื้องต้นสามารถสังเคราะห์นำเสนอแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

บทสรุป

S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นนวัตกรรมที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้แก้ปัญหาจริงในโรงเรียนเกิดจากการระดมสมองจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ มาประยุกต์เข้ากับรูปแบบบริหารของโรงเรียน การแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากร นักเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายสร้างแรงจูงใจ ความเชื่อมั่น เจตคติและความศรัทธาในวิชาชีพ จึงทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. S. W. MODEL: การบริหารจัดการขยะตามบริบทของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม หน่วยงานและสถานศึกษาอื่นๆสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ได้
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรูปแบบอื่นๆเพื่อนำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้ร่วมกัน
3. ในการพัฒนานวัตกรรมควรเป็นการพัฒนาที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน ควรมีเครือข่ายในการพัฒนาด้วยกันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้แนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ คุ่มพร้อม สาสีพันธุ์. (2560). การพัฒนาการบริหารจัดการขยะที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเชิงท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเกาะสมุย โดยใช้การสอนแบบทีม. *วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 13(2), 15 – 27.
- ทรงศักดิ์ทิพย์คา. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา
- ประสาร พรหมณา. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2563, จาก <http://trang.nfe.go.th/alltis16/UserFiles/Pdf/wijaiman.pdf>

- เลิศชาย ปานมุข. (2563). การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการ LERTCHAI MODEL. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2563, จาก <http://www.lertchaimaster.com/doc/lertchaimodel1.pdf>.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2563). การบริหารการศึกษาในและสำหรับศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2563, จาก <http://www.mbuisc.ac.th/phd/thesis/administration.pdf>.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ . (2563). คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2563, จาก แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/376184>.
- เสนาะ แก้วคง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยภาคครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลบางวัวฉนวนรักษ์ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อานัติ ต๊ะปิ่นตา. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.